

Asia: VN/25733/2021-OKM-334

Lausuntopyyntö valtioneuvoston selontekoluonnokseksi - Uutta suuntaa Suomen digitaaliseen kompassiin

Tavoite 1 - Suomi kehittyy demokraattisena ja sivistyneenä yhteiskuntana digitalisoituvassa maailmassa.

Onko tavoite perusteltu osa Suomen digitaalista kompassia?

1 kyllä, täysin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Onko tavoitteen sisältöön valittu oikeat asiat? Jos ei, miten sitä tulisi muotoilla?

-

Onko tavoitteeseen liittyvissä avaintuloksissa tunnistettu niihin olennaisesti liittyvät sisällöt?

2 kyllä, pääosin

Jos ei, mitä avaintuloksista puuttuu?

On tärkeää, että digitaalisia taitoja ei tarkastella erillisenä saarekkeena, vaan ne ovat yhteydessä muihinkin perustaitoihin. Tämä vaikuttaa mm. siihen, miten näitä taitoja pyritään kehittämään.

Digitaalinen kehitys kiihdyttää muutosta yhteiskunnassa ja työelämässä laajasti, joten jatkuvan oppimisen merkitys kasvaa. Tätä oppimista voidaan toteuttaa monin tavoin, kuten selontekoluonnoksessa todetaankin. Motivaatio uuden oppimiseen on kuitenkin olennaista ja samalla täytyy huolehtia, että jatkuvassa oppimisessa aliedustettujen ryhmien (esimerkiksi pelkän perusasteen koulutuksen varassa olevat aikuiset, maahanmuuttajataustaiset, yksinyrittäjät tai yli 55-vuotiaat) voivat myös päivittää ja täydentää osaamistaan. Muuten heillä on vaara jäädä yhä enemmän syrjään yhteiskunnasta.

Tavoite siitä, että ihmisillä olisi ymmärrys omasta digitaalisesta jalanjäljestään tai osaisivat tulkita algoritmien, tekoälyn ja datan vaikutuksia arkeen on hyvä, mutta äärimmäisen vaativa. Yksilöillä,

riippumatta korkeastakaan osaamistasosta, on vain rajalliset mahdollisuudet tehdä tällaisia tulkintoja ja ratkaisuja, koska digitaalisten palveluiden kaupallisilla tuottajilla on useimmiten taloudellinen insentiivi piilottaa algoritminsä ja vähätellä etenkin teknologioiden mahdollisesti negatiivisia vaikutuksia. Onkin ensiarvoisen tärkeää, että sekä kansallinen että EU-tason sääntely pysyy tältä osin ajan tasalla, ja esimerkiksi edellyttää palveluntarjoajilta näiden vaikutusten arviointia ja algoritmien läpinäkyvyyttä.

Tavoite 2 - Yhteiskunnan toimijoiden kyky omaksua ja soveltaa uusia ja kehittyviä teknologioita kestävästi ja tuottavasti on vahva.

Onko tavoite perusteltu osa Suomen digitaalista kompassia?

1 kyllä, täysin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Onko tavoitteen sisältöön valittu oikeat asiat? Jos ei, miten sitä tulisi muotoilla?

-

Onko tavoitteeseen liittyvissä avaintuloksissa tunnistettu niihin olennaisesti liittyvät sisällöt?

2 kyllä, pääosin

Jos ei, mitä avaintuloksista puuttuu?

Osaamisen kehittämisen tulisi nousta yritysten ja julkisyhteisöjen strategiseen keskiöön. Sen pitäisi olla pitkäjänteistä ja tiiviisti yhteydessä jokapäiväiseen johtamiseen ja toimintaan. Osaamisen kehittämisen valintojen ja järjestelyiden tulisi perustua avoimeen vuoropuheluun ja työntekijöiden ja organisaation tavoitteiden rikastavaan yhteensovittamiseen. Innovaatiotavoite on nähdäksemme hyvin samanlainen ja tiivisti tähän yhteydessä. Molempia tukee myös mainittu verkostomainen toimintatapa koulutus- ja tutkimus toimijoiden, yritysten, julkisen sektorin ja järjestöjen välillä.

Sinänsä esimerkiksi lyhyitä digikoulutuksia on tarjolla erittäin paljon nykyäänkin, samoin tutkimus- ja kehittämistoimintaa harjoitetaan laajalti. Joustavuus ja halukkuus tehdä organisaation toiminnassa muutoksia lisääntyneen osaamisen ja innovaatioiden myötä tai niiden mahdollistamiseksi edellyttävät kuitenkin tietoista, strategista valintaa organisaation sisällä.

Osaamisen kehittämisessä ja innovaatiotoiminnan kehittämisessä erityisesti julkisen vallan tukea tarvitsevat pienet yritykset, joita on Suomessa myös lukumääräisesti eniten. Maksullinen palvelutarjonta voi olla taloudellisesti pienten yritysten ja niiden henkilöstön ulottumattomissa. Tilastot osoittavat (mm. Aikuiskoulutustutkimus), että pienissä yrityksissä työskentelevät osallistuvat aikuiskoulutukseen vähemmän kuin suurissa organisaatioissa töissä olevat. Osallistumisen esteitä niin jatkuvan oppimisen kuin kehittämistoiminnankin edestä pitäisi suunnitelmallisesti purkaa.

Tavoite 3 - Suomi on edelläkävijä digiosaamisessa ja teknologia-alan kehityksessä.

Onko tavoite perusteltu osa Suomen digitaalista kompassia?

1 kyllä, täysin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Onko tavoitteen sisältöön valittu oikeat asiat? Jos ei, miten sitä tulisi muotoilla?

-

Onko tavoitteeseen liittyvissä avaintuloksissa tunnistettu niihin olennaisesti liittyvät sisällöt?

2 kyllä, pääosin

Jos ei, mitä avaintuloksista puuttuu?

Digitaaliset osaamistarpeet muuttuvat nopeasti. JOTPA:n käyttämä Osaamistarvekompassi-työkalu pyrkii tunnistamaan ja ennakoimaan osaamistarpeita lyhyellä aikavälillä. Osaamistarvekompassin osaamisdatasta näemme, miten teknologioiden osaamistarpeet muuttuvat ja miten esimerkiksi tiettyjen (digitaalisten) teknologioiden osaamistarpeet laajenevat yhä uusille aloille. Näin ollen osaamiskapeikkoja syntyy ja pitää hoitaa jatkossakin hyvin nopeasti – nopeammin kuin mitä tutkintokoulutusta voidaan kehittää. Näiden avaintulosten osalta tärkeää onkin huomata, että osaamistarpeiden ennakointikyky tulee vahvistaa sekä koulutuksen järjestäjien että yritysten puolella.

Tavoite 1 - Datan saatavuus ja laatu sekä datanhallinnan infrastruktuuri tukevat yritysten arvonluontia ja ratkaisujen skaalautuvuutta.

Onko tavoite perusteltu osa Suomen digitaalista kompassia?

-

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Onko tavoitteen sisältöön valittu oikeat asiat? Jos ei, miten sitä tulisi muotoilla?

-

Onko tavoitteeseen liittyvissä avaintuloksissa tunnistettu niihin olennaisesti liittyvät sisällöt?

-

Jos ei, mitä avaintuloksista puuttuu?

-

Tavoite 2 - Tietoliikenneyhteydet ovat kattavat, turvalliset ja kestävät.

Onko tavoite perusteltu osa Suomen digitaalista kompassia?

-

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Onko tavoitteen sisältöön valittu oikeat asiat? Jos ei, miten sitä tulisi muotoilla?

-

Onko tavoitteeseen liittyvissä avaintuloksissa tunnistettu niihin olennaisesti liittyvät sisällöt?

2 kyllä, pääosin

Jos ei, mitä avaintuloksista puuttuu?

Tavoitteissa on hieman ristiriitaisuutta, kun ensimmäisessä tavoitteessa mainitaan 5G-mobiiliverkko, mutta ei eksplisiittisesti kiinteitä verkkoyhteyksiä, jotka kuitenkin ovat toisen tavoitteen (varmennus ja poikkeustilanteet) kannalta hyvinkin olennaisia.

Tavoite 3 - Palvelin- ja laskentainfrastruktuurit ovat energiatehokkaita ja vastaavat julkisten palveluiden, yritysten ja tutkimuksen tarpeita.

Onko tavoite perusteltu osa Suomen digitaalista kompassia?

1 kyllä, täysin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Onko tavoitteen sisältöön valittu oikeat asiat? Jos ei, miten sitä tulisi muotoilla?

-

Onko tavoitteeseen liittyvissä avaintuloksissa tunnistettu niihin olennaisesti liittyvät sisällöt?

3 vain osittain

Jos ei, mitä avaintuloksista puuttuu?

Etenkin tässä kategoriassa tulokset on muotoiltu niin, että niiden mittaaminen on hankalaa. Lisäksi varsin kunnianhimoisten, joskin oikeansuuntaisten tavoitteiden saavuttamisen keinot jäävät hämäräksi.

Tavoite 1 - Digitalisaatio ja dataperustainen arvonluonti etenee yrityksissä.

Onko tavoite perusteltu osa Suomen digitaalista kompassia?

1 kyllä, täysin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Onko tavoitteen sisältöön valittu oikeat asiat? Jos ei, miten sitä tulisi muotoilla?

-

Onko tavoitteeseen liittyvissä avaintuloksissa tunnistettu niihin olennaisesti liittyvät sisällöt?

1 kyllä, täysin

Jos ei, mitä avaintuloksista puuttuu?

Osana Jotpan rahoituksen painopisteiden asettamista käymme vuosittain laajaa sidosryhmäkeskustelua eri tahojen kanssa. Viime vuonna käydyissä keskusteluissa nousi esille varsin laajasti huoli siitä, että etenkin pienissä yrityksissä datan hyödyntämiseen liittyvästä osaamisesta on erittäin suuri pula. Osaamistarvekompassi nosti esiin datatalouden osaamistarpeita, ja kuulemiskierroksella täsmentyi, että etenkin pienissä yrityksissä pulaa on aivan perustason osaamisesta. Tältä pohjalta Jotpan vuoden 2026 rahoituksen yhtenä painopisteenä on Datan

hyödyntäminen pienissä ja keskisuurissa yrityksissä. Pidämmekin erittäin tärkeänä avaintulosta 2 ja näemme, että Suomen dataekosysteemi voi kehittyä tavoitteiden mukaiseksi vain varmistamalla, että suuri määrä monen kokoisia yrityksiä (yksinyrittäjät, mikroyritykset, pienet yritykset, kasvuyritykset...) pystyy siinä toimimaan.

Tavoite 2 - Yritysten tuottavuus ja kilpailukyky paranee uusien teknologioiden onnistuneen käyttöönoton myötä.

Onko tavoite perusteltu osa Suomen digitaalista kompassia?

1 kyllä, täysin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Onko tavoitteen sisältöön valittu oikeat asiat? Jos ei, miten sitä tulisi muotoilla?

-

Onko tavoitteeseen liittyvissä avaintuloksissa tunnistettu niihin olennaisesti liittyvät sisällöt?

2 kyllä, pääosin

Jos ei, mitä avaintuloksista puuttuu?

On nähdäksemme erittäin tärkeää vahvistaa organisaatioiden osaamista ja valmiuksia ottaa käyttöön tekoälyä ja hyödyntää dataa paremmin. Kilpailukykyä ja tuottavuutta voidaan nostaa paljon tehokkaammin innovaatioiden avulla kuin esimerkiksi työaikaan tehtävillä pienillä muutoksilla.

Tavoite 1 - Digitaaliset julkiset palvelut toimivat yhteentoimivina palvelukokonaisuuksina mahdollistaen sujuvan asioinnin ja korkean tuottavuuden.

Onko tavoite perusteltu osa Suomen digitaalista kompassia?

1 kyllä, täysin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Onko tavoitteen sisältöön valittu oikeat asiat? Jos ei, miten sitä tulisi muotoilla?

-

Onko tavoitteeseen liittyvissä avaintuloksissa tunnistettu niihin olennaisesti liittyvät sisällöt?

1 kyllä, täysin

Jos ei, mitä avaintuloksista puuttuu?

-Toteutusvaiheeseen liittyen: on tärkeää valtakunnallisesti linjata, että julkisorganisaatioiden julkisiin palveluihin tuottaman datan tulee olla avoimesti saatavilla koneluettavassa muodossa ja siten hyödynnettävissä edelleen uusia palveluita kehitettäessä.

Tavoite 2 - Julkinen hallinto hallitsee yhteiskunnan keskeisten toimintojen datan, teknologian ja infrastruktuurit turvallisesti, luotettavasti ja kustannustehokkaasti varmistaen yhteiskunnan toimivuuden kaikissa tilanteissa.

Onko tavoite perusteltu osa Suomen digitaalista kompassia?

1 kyllä, täysin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Onko tavoitteen sisältöön valittu oikeat asiat? Jos ei, miten sitä tulisi muotoilla?

-

Onko tavoitteeseen liittyvissä avaintuloksissa tunnistettu niihin olennaisesti liittyvät sisällöt?

1 kyllä, täysin

Jos ei, mitä avaintuloksista puuttuu?

-

Tavoite 3 - Julkinen hallinto toimii tuottavasti tekoälyä sekä uusia digiteknologioita hyödyntäen.

Onko tavoite perusteltu osa Suomen digitaalista kompassia?

2 kyllä, pääosin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Onko tavoitteen sisältöön valittu oikeat asiat? Jos ei, miten sitä tulisi muotoilla?

-

Onko tavoitteeseen liittyvissä avaintuloksissa tunnistettu niihin olennaisesti liittyvät sisällöt?

2 kyllä, pääosin

Jos ei, mitä avaintuloksista puuttuu?

Autonomisten digitaalisten ratkaisujen käytön kasvaminen tavoitteena edellyttää myös niihin liittyvien vastuukysymysten huolellista käsittelyä, etenkin silloin, kun digitaaliset ratkaisut koskettavat kansalaisten oikeusturvaa. Julkisen hallinnon digitaalisten ratkaisujen osalta tavoitteeksi tulisivatkin asettaa vastuukysymysten ratkaiseminen eettisesti ja kansalaisoikeudet turvaavalla tavalla, eikä niinkään pitää käytön kasvamista itseisarvona.

Poikkihallinnollinen johtaminen ja yhteistyö

Ovatko siinä esitetyt digitalissaation johtamisen ja yhteistyön periaatteet perusteltuja osia osana Suomen digitaalista kompassia?

-

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Onko sisältöön valittu oikeat asiat? Jos ei, miten sitä tulisi muotoilla?

-

Digikompassin tavoitteiden ja avaintulosten kokonaisuus

Puuttuuko digikompassin tavoitteista ja avaintuloksista yleisesti jotain olennaista? Tulisiko jokin osa alue priorisoida tai poispriorisoida?

-

Tuloksellisuuden seuranta ja vaikuttavuuden arviointi

Mitä mittareita tunnistatte tavoitteiden ja avaintulosten etenemisen mittaamiseen?

-

Miten digikompassin vaikuttavuutta tulisi Suomen tasolla mitata?

-

Toimintaympäristön kuvaus

Geopoliittinen ja taloudellinen toimintaympäristö

-

Turvallisuus ja resilienssi

-

Kriittiset teknologiat ja innovaatiot

-

Hyvinvointi ja yhteiskunnalliset muutokset

-

Digitalisaation ja datatalouden sääntely

-

Yhteistyö ja yhteentoimivuus

-

Uudet teemat

Tekoäly

-

Turvallisuus

-

Hyvinvointi

-

Yhteistyö ja yhteentoimivuus

-

Digikompassin kokonaisuus

Miten arvioisit digikompassia kokonaisuutena?

-

Muut kommentit

Mikäli kommentti ei sovellu lomakkeen muihin asiakohtiin, voit jättää sen tähän.

-

Himberg Tommi
Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskus